

BIBSYS Referansegruppemøte for Samlinger

Sted: Trondheim
Møtedato: 23.-24. mai 2000

Saker

1:00 Godkjenning av dagsorden

2:00 Godkjenning av referatet fra forrige møte

Det er kommet melding fra Akkvisisjonsgruppen om at de bifaller sak 13/99 (periodika som kommer i årlige kumulerte utgaver). Vår gruppe anbefalte at vi skulle bruke CONSER, og at det skulle utarbeides eksempler.

3:00 Orienteringssaker

a) Samlingssjef

BIBSYS har lyst ut stilling som samlingssjef

b) BIBSYS Emneportal

Anette Breder Koch er gått inn i en arbeidsgruppe som skal jobbe med emneportal.

c) Musikk og baseavgrensing

Orienteringssak i Samlingsgruppen. Saken skal behandles i Søkegruppen. ([Vedlegg](#))

d) Oppdatering av eksempelsamlingen

Edmund Olsen er engasjert for å oppdatere eksempelsamlingen. Det vil blant annet komme et tillegg som skal inneholde eksempler på nettdokumenter. Saker ang. eksempelsamlingen vil bli sendt bibliografisk gruppe for godkjenning/orientering

4:00 Rapport om behandling av periodika - høringsdokument fra BIBSYS

Vi vil hovedsakelig behandle de punktene i rapporten som gjelder katalogisering og emnedata.

(Vedlegg, web-dokument)

Elektroniske tidsskrifter: rapport til referansegruppene fra arbeidsgruppen for elektroniske tidsskrifter

(Vedlegg, web-dokument)

5:00 Ny indekseringspraksis for MeSH (Medical Subject Headings)

MeSH-gruppen har laget forslag til hvordan NLMs nye regler for MeSH-indeksering skal tas i bruk i BIBSYS. I den forbindelse har det dukket opp mer generelle problemstillinger ved emneindeksering, som f eks bruk av MARC-felt 655 som et generelt form/sjanger-felt i BIBSYS, og innføring av nye innholdskoder. ([Vedlegg](#))

6:00 Gjenfinning av russiske navn

Det har gått en e-postdebatt om gjenfinning av russiske navn. Referansegruppen bør diskutere om Nordisk transkripsjonstabell kan brukes for å forbedre søkemulighetene. ([Vedlegg](#))

7:00 ISBN og innbindingsinformasjon

Muntlig orientering ved Mona-Lise Pedersen (BIBSYS), og diskusjon om den nye kontrollen på innbindingsinformasjon. ([Vedlegg](#))

8:00 Utgave- og opplagsproblematikk

([Vedlegg](#))

9:00 Bør felt 008 \$a (fysisk form) være repeterbart?

([Vedlegg](#))

10:00 Innholdskodar i BIBSYS

([Vedlegg](#))

11:00 Monoperi-ryddinger

([Vedlegg A](#)) ([Vedlegg B](#))

12:00 Spesialdatabaser i BIBSYS (oppfølging av sak på høstmøtet)

([Vedlegg](#))

13:00 Bruk av MARC-felt 491 \$v (tre saker)

([Vedlegg A](#)) ([Vedlegg B](#))

14:00 Eventuelt

A) Katalogisering av elektroniske tidsskrifter - bruk av notefelter

([Vedlegg](#))

Vedlegg til 3:00 C

Hva skal BIBSYS-basen inneholde? - BIBSYS-basen, musikkbasen og behovet for baseavgrensning

Til BIBSYS referansegruppe for søk
(Oslo 2000-03-31)

Bakgrunn

Den nye musikkbasen er nå etablert som en integrert del av BIBSYS-basen, samtidig som den kan skilles ut som en separat delbase for musikk med egne grensesnitt for søking ("lyd" og "note"). Utvalgsriterier er delfeltkoder registrert i marcfelt 008, på samme måte som for delbasene for hovedoppgaver og tidsskrifter. (Jeg antar at det samme gjelder for polarbasen og eventuelle andre spesialbaser som det er planer om å konvertere, for eksempel basen for kvinnelitteratur.)

BIBSYS-basens mangfoldighet begynner nå å bli et problem: Siden det ikke er mulig å skille ut en egen bokbase i BIBSYS, blir det etter hvert mye støy ved søking i de indeksene som er felles for alt registrert materiale, for eksempel forfatterfeltet, fritekstfeltet og emneordsfeltet. Andre problemer vil dukke opp i forbindelse med import av spesialbaser som for eksempel kvinnelitteraturbasen, som inneholder mange i-analytter og også en del materiale som ikke finnes i BIBSYS-bibliotekene.

Musikkbasen

Problemet med støy i søkeresultatet er blitt spesielt merkbart etter at det nå er foretatt import av poster til den nye musikkbasen. Disse problemene vil bare øke med denne basens størrelse.

Eksempler:

- Søk på emneordet "folkemusikk" i feltet "alle emneord" gir 939 treff, hvorav 245 treff gjelder lyd- eller notemateriale. Dette er lite tilfredsstillende for en som søker etter faglitteratur med folkemusikk som emne.
- Tilsvarende søk i feltet "Fritekst": 1046 treff på "folkemusikk?" hvorav 260 gjelder lyd-/notemateriale
- Søk i forfatterfeltet på "tveit, sigvald" gir 155 treff, for det meste notetrykk. Det blir vanskelig å finne igjen de 2-3 fagbøkene han har skrevet.
- Tilsvarende: Bela Bartok med totalt 88 treff i forfatterfeltet hvorav 51 er lyd/noter, Paul Hindemith med 37 treff hvorav 28 er lyd/noter og Pierre Boulez med 41 treff hvorav 19 er lyd/noter.

Forslag til løsninger

Det er fra BIBSYS side foreslått å løse denne typen problemer ved å bruke kommandosøk med negasjon i fritekstfeltet. (Eksempel: hindemith, paul/fo - n/ih - m/ih) Dette er for komplisert og kan bare være en nødløsning: En kan ikke forevente at en vanlig bruker skal ha kjennskap til registreringspraksis og spesielle feltkoder i BIBSYS.

Andre alternativer

1. Gjøre det mulig å avgrense en bokbase i BIBSYS.

Problemer:

- Identifikasjonsproblemer:

Det er hittil ikke registrert koder for "boklig materiale" i BIBSYS. Det vil antagelig bli et omfattende arbeid å identifisere/skilte ut aktuelle poster i ettertid.

- Definisjonsproblemer:

Hva skal defineres som "bok"? Samme dokument kan etter hvert ha flere "uttrykksformer", for eksempel trykksak, mikroform, cd-rom, Web-dokument. Uttrykksformen vil trolig være mindre interessant enn selve dokumentet.

- Tidsperspektivet:

BIBSYS har svart at dette er en sak som eventuelt vil bli utsatt til BIBSYS IV.

2. La musikkbasen og evt. andre nye spesialbaser i utgangspunktet være separate baser og ikke integrert i BIBSYS-basen som nå.

Kommentarer:

- BIBSYS-basen bevares på denne måten i hovedsak som en generell "litteraturlitebase" uten at det blir nødvendig å skille ut og registrere koder for "boklig materiale".

· Søkemulighetene for musikkmateriale er ivaretatt gjennom egne grensenitt med tilpassede søkefelt for "Lyd" og "Note" i musikkbasen. Behovet for å avgrense søk til bestanden i eget bibliotek er allerede ivaretatt gjennom muligheten for avgrensing på "Avdeling" eller "AvdelingSamling". Jeg kan derfor ikke se at det er spesielle fordeler ved å la musikkbasen være integrert i BIBSYS-basen. (I tilfellet bør dette bare skje ved kombinert søking etter et bevist basevalg.)

- Ved å gjennomføre prinsippet med separate baser unngår en også fremtidige problemer med støy fra analytter som ikke er lenket og poster hvor det ikke finnes eksemplarer i BIBSYS-bibliotekene, for eksempel i forbindelse med en import av kvinnelitteraturlitebasen. (Jeg vil tro at det er tilsvarende problemer også i forbindelse med polarbasen.)

Konklusjon

Det er meg bekjent aldri gjort noe prinsippvedtak om BIBSYS-basens funksjon og innhold. I utgangspunktet var BIBSYS-basen av naturlige årsaker en bok-/tidsskriftbase. Etter hvert er nye formater og materialtyper kommet til, og spesialbaser er importert. For å unngå uønskede problemer med inkonsekvens og støy i gjenfinningen er det nå på tide å ta en avgjørelse med hensyn til BIBSYS-basens funksjon og innhold. Jeg foreslår dette som sak for Referansegruppe søk på BIBSYS vårmøte 23. - 24. mai og anbefaler at musikkbasen etableres som en egen spesialbase (se alternativ 2 ovenfor). Saken er diskutert i mitt eget bibliotekmiljø som deler mine synspunkter.

Med vennlig hilsen

Marit Almo

Medlem av BIBSYS referansegruppe for søk

Vedlegg til 5:00

Forslag til ny indekseringspraksis for MeSH (Medical Subject Headings)

National Library of Medicine (NLM), som er ansvarlig for MeSH-tesaurusen, gikk i 1999 over til ny praksis for MeSH-indeksering. MeSH har hittil hatt underinndeling for aldersgrupper, form, sted og språk.

I BIBSYS registreres MeSH-emneordene i MARC-felt 660:

660 \$a Hovedemneord \$b Underemneord (bl a aldersgrupper) \$l Språk \$x Form \$z Sted

NLMs endringer går i korthet ut på at aldersgrupper, språk, form og sted trekkes ut av strengen, og registreres på annen måte.

NLM tar utgangspunkt i felter som er tilgjengelige i USMARC (MARC21), og de har andre og flere typer felter for emnedata enn det BIBSYS-MARC har. Vi antok det som lite sannsynlig at det ville bli innført nye felter for MeSH-data i BIBSYS, og prøvde derfor å utnytte 660-feltet og andre eksisterende felter.

Med bakgrunn i NLMs nye praksis har vi kommet fram til disse forslagene til endringer i MeSH-indeksering i BIBSYS:

1. Emneord for aldersgrupper

Emneord for aldersgrupper (f eks 'in adolescence' og 'in old age') er hos NLM opphørt som underemneord i \$b. I tillegg endres ordlyden ('in old age' blir til 'Aged' osv). NLM vil ha disse som selvstendige termer, der de bruker indikatorer for å angi at aldersgruppa er sekundært emne for dokumentet.

I BIBSYS betyr det at emneord for aldersgrupper legges i 660 \$a. BIBSYS har ikke indikatorer, og kan derfor ikke angi sekundært emne slik NLM gjør. Det betyr at man ikke kan søke separat på aldersgruppa som hovedemne. MeSH-gruppa er splittet i synet på hvor stort behovet er for å søke slik. Flertallet går inn for å ta vare på informasjon om at et emne er sekundært. Dette kan gjøres vha en egen kode i et delfelt, og kan med små endringer utnyttes i søkeprogrammene.

Forslag:

Emneord for aldersgrupper registreres i 660 \$a, f eks:

660 \$a Aged \$c 2

2. Geografiske emneord

Hos NLM flyttes geografiske termer fra delfelt for geografisk underemne (i BIBSYS: 660 \$z), og over til eget MARC-felt (651 hos NLM). BIBSYS har et 651-felt, men pr i dag brukes det bare av Norsk bokfortegnelse.

Hvis felt 651 skal tas i bruk for MeSH, må feltet få en egen kode som viser at det er en MeSH-term (slik NLM bruker indikator for å vise at det ikke er en LC-term). Om vi hadde gått inn for å få et eget søkefelt for geografiske termer i BIBSYS, burde dette vært tatt opp til en bredere debatt, siden andre emneordssystemer i BIBSYS også bruker geografiske termer. Da burde geografiske termer enten samkjøres i BIBSYS,

eller de enkelte emnegjenfinnings-systemene (HUMORD, frie emneord, MeSH, etc) måtte få muligheter for emnesøk som er bedre utbygget enn det vi har i dag. En samkjøring av geografiske termer er ikke gjennomførbart så lenge MeSH-bibliotekene bruker engelskspråklige termer.

Vi mener det er uproblematisk å legge geografiske emneord i 660 \$a, og har derfor ikke tatt stilling til dette. Søkbarhetene blir ikke dårligere enn i dag fordi geografiske emner alltid bør kombineres med andre emner.

Forslag:

Geografiske emneord registreres i 660 \$a, f eks:
660 \$a Canada

3. Språk

NLM slutter med språkinndeling i \$l. I BIBSYS har vi eget felt for språkkoder (008 \$c) med søke- og avgrensingsmulighet.

Forslag:

Språk registreres ikke lenger i 660 \$l. I stedet brukes språkkoder i 008 \$c til å avgrense og søke på.

4. Fysisk form

Alle termer for fysisk form går ut av MeSH. NLM går over til å registrere fysisk form som koder i et felt som tilsvarer 008 \$a i BIBSYS. Med kodene i 008 \$a kan vi ikke spesifisere fysisk form like godt som nå, men dette er ikke noe stort problem.

Forslag:

Fysisk form registreres ikke lenger i 660 \$x. I stedet brukes koder for fysisk form i 008 \$a.

5. Innholdsmessig form (Publication Type)

Det som NLM kaller 'publication type' består av 'form divisions' (f eks *biography, dictionary* og *periodicals*), og 'genre terms' (f eks *academic dissertations, festschrift* og *practice guideline*). NLM flytter 'form divisions' fra \$v (i BIBSYS: \$x), til eget felt 655. 'Genre terms' er allerede 655-term hos NLM (i BIBSYS: 660).

Dette er egentlig ikke *emneord*, og vi ønsker å benytte sjansen til å skille bedre mellom emne og innholdsmessig form. Noen av termene for 'publication type' dekkes av kodene i felt 008 \$b (innholdskode) i BIBSYS. En enhetlig behandling i BIBSYS av all slags innholdsmessig form hadde vært ideelt, men å utvide 008 \$b til å dekke *alle* 'publication type' som MeSH-bibliotekene har bruk for, er lite realistisk.

Vi har gjennomgått MeSH-termene for 'publication type' for å se om noen av dem er såpass generelle at de kan foreslås som nye koder.

Det er mange problemstillinger knyttet til å innføre nye koder. Det er en forutsetning at kodene er obligatoriske, og de må brukes av *alle*, ikke bare av MeSH-bibliotekene. Spørsmålet er om dette vil være såpass nyttig for brukerne at det er bryet verdt.

Etter hvert som vi diskuterte, kokte forslaget ned til bare noen få koder. Referansegruppa bes diskutere om disse kodene kan innføres som obligatoriske koder i 008 \$b:

s (statistikk) * Statistics (Når en vesentlig del av dokumentet er statistikk)

i (biografi) ** Biography

* Kode 's' er allerede i bruk til studentarbeider. Det må derfor finnes en annen kode.

** Kode for biografi finnes allerede i BIBSYS, men brukes bare av Norsk bokfortegnelse.

I første omgang ber vi referansegruppa diskutere om dette er noe å jobbe videre med.

Vi ser samtidig behov for en klargjøring rundt bruk av innholdskoder fremfor bruk av formemner generelt i BIBSYS. I dag foregår mye dublering av form-registrering. Kodene i 008 har fått ny aktualitet etter at de ble gjort søkbare.

BIBSYS har nylig tatt i bruk felt 655 i forbindelse med musikk. Felt 655 er hentet fra NORMARC, og brukes der som et generelt form/sjanger-felt. For musikkmateriale i BIBSYS har feltet fått en spesiell betydning, det brukes til å registrere framstillingsform (eksempel: klaverpartitur).

Hvis BIBSYS skal følge NLMs nye praksis i størst mulig grad, ville det bety at 655 også tas i bruk for MeSH. Da dukker spørsmålet opp om vi også i BIBSYS skal ta i bruk 655 som et *generelt* form/sjanger-felt. Termer for innholdsmessig form og sjanger inngår også i andre emneordssystemer i BIBSYS, f eks Humord. Der angis form som kvalifikator, slik:

698 \$a Biografi \$b Form

Problemstillingene for form i 655 blir de samme som for geografiske termer i 651 (se pkt 2 ovenfor), f eks støy ved søk på sammenfallende termer, og blanding av norske og engelske termer i samme felt. NLM har egne koder som viser når 655 uttrykker MeSH-form.

Bruk av felt 655 dukket opp ganske nylig som et nytt moment. Vi har derfor ikke rukket å behandle dette ordentlig innad i gruppa, men synes det er naturlig at referansegruppa på vårmøtet diskuterer bruken av dette feltet.

Forslag (forutsatt at felt 655 ikke tas i bruk):

Innholdsmessig form registreres i 660 \$a, med betegnelsen [PT] tilføyd, for å gjøre det mulig å skille form-termer fra likelydende emneord ved søk. (PT = publication type.)

Eksempel: 660 \$a Handbooks [PT]

De termene for innholdsmessig form som har egen kode i 008 \$b, registreres der, og *ikke* i 660 \$a. Dette gjelder:

Bibliography b (bibliografier)

Academic dissertations d (dissertaser)

Congresses c (kongresser)

Periodicals t (periodika)

Vennlig hilsen

MeSH-gruppa

Sigrun Ask, Marit Fonnum, Hans Kermit, Ingrid Mogset, Grete Sletten og Øystein Tødenes

Vedlegg til 6:00

Gjenfinning av russiske navn

På bakgrunn av vinterens e-postdebatt om søking på russiske navn i BIBSYS, er det aktuelt å gjennomgå muligheten for forbedringer i registreringsarbeidet.

Problemene ved søking, er at ISO-transkriberte navneformer ikke forstås av folk som søker i basen. Navn skrevet i denne transkripsjonen er ikke kjent for norske brukere, ISO brukes verken av forlag eller nyhetsmedier.

BIBSYS har helt fra starten brukt ISO som standard transkripsjon. Dette systemet ble brukt av universitetsbibliotekene før innføring av BIBSYS, og var anbefalt av slavister ved universitetene. ISO er et internasjonalt system, men har sine store begrensninger fordi engelskspråklige land ikke følger ISO, men har sin egen standard. Når heller ikke norske medier bruker disse formene, kan navneformene i BIBSYS virke svært fremmede for vanlige brukere. ISO-systemet har imidlertid også fordeler: det transkriberes tegn for tegn mot latinsk alfabet, noe som kan gi oss maskinelle fordeler. Andre aktuelle systemer oversetter ikke tegn for tegn.

Norsk språkråd tar utgangspunkt i nordiske regler. Russiske navn : staveregler. Navneliste. Oslo : Cappelen, 1970. (Skrifter / Norsk språknemnd ; 5). De har vedtatt endringer for tre tegn i denne tabellen. <http://www.sprakrad.no/russisk.htm>., Norsk språkråd: Årsmelding 1995. Oslo 1996.

WebSøk har lenge fungert slik at man blir ledet til riktig navneform ved søk på henvisninger, men dette fungerer ikke alltid ved trunkering. Dette er vanskelig å få til i dagens versjon av WebSøk. BIBSYS har derfor prøvd ut en løsning der se-henvisningene fra autoritetsfilen (i marc-felt 900) kopieres inn i søkeposten. Dette vil bli innført for personnavn, dvs for marc-felt 100, 600 og 700. Søk på den autoriserte skriveformen skal da gi samme resultat som søk på den ikke-autoriserte (dvs se-henvisningen).

Problemet er da løst mht gjenfinning, men ikke ved *presentasjon* av postene. Det vil fortsatt være slik at ved visning av poster med russiske navn, kan navneformen i den bibliografiske beskrivelsen bli svært forskjellig fra det navnet som vises som søke-element.

Tittel : Festarøl : skjemtespel i ei vending / Anton Tsjekov ; fritt omsett til norsk av Edv. Os.

Forfatter : Cechov, A.P.

Forfatter : Os, Edvard
I serie : (Skodespel for amatørteater)
Trykt : Oslo : Noregs boklag ; 1955.
Sidetall : 31 s.

For en del poster, spesielt eldre poster og minidata-poster, er det ofte ikke registrert noe data i ansvarsangivelsen (felt 245 \$c). Navneformen som brukes som søke-element i forfatter-feltet er da eneste informasjon om forfatteren.

Tittel : Izbrannye proizvedenija v trech tomach
Forfatter : Cechov, A.P.
Trykt : Moskva ; 1967
Sidetall : 3 bind.

Bibliografisk gruppe har hatt en kort diskusjon om saken. Det er kommet frem at overgang til ny transkripsjon er en meget omfattende sak, som ikke uten videre kan anbefales. Referansegruppen bør diskutere om dette likevel bør utredes nærmere.

Mye av problemene ligger imidlertid i at henvisningsapparatet ikke er omfattende nok. Referansegruppen bør diskutere om dette kan utbygges.

Vi kan konsekvent lage henvisninger på navneformer i nordisk transkripsjon i tillegg til de navneformene vi finner i dokumentene. Nordisk transkripsjonstabell bør i så fall gå inn i 'Hjelpemidler i BIBSYS registrering', og det bør fattes vedtak til Katalogiseringsregler 26.2.A2 Henvisninger/Forskjellige navneformer, slik at det blir klart for katalogisator hvilke gjenfinningsmuligheter som skal opprettes.

Gøril Hesstvedt
(leder, referansegruppen for Samlinger)

Vedlegg til 7:00

Kontroll av innbindingsinformasjon på ISBN

Akkvisisjon har ønsket å oppgradere postene i basen ved å få lagt inn innbindingsinformasjon (h. eller ib.) på flest mulig ISBN. Dette gjøres for at leverandørene i størst mulig grad skal få eksakt informasjon om hvilket ISBN som ønskes, for å sikre rask levering av bøker og unngå feilsendinger (spesielt ved online bestillinger).

På høstmøtet ble dette bifalt av Samlingsgruppen, og det ble deretter innført kontroll ved bruk av alle kommandoer i Katalog der MARC-felt for ISBN inngår, også ved kommando KORIG.

Fra kataloghold ble det protestert på dette, kontrollen ble for omfattende. Det var spesielt de store bibliotekene som fant at dette ga for stor arbeidsbelastning. ISBN-kontrollen ble moderert, og er nå virksom ved kommando KORIG, gjeldende for status, KAT og MINI, men ikke KONV. Poster eldre enn 5 år blir ikke kontrollert.

Jeg har bedt om respons på endringen av kontrollen. Det er ikke kommet mange svar, men tilbakemeldingene som er kommet, indikerer at vi kan leve med kontrollen slik den fungerer i dag.

Referansegruppen bør gi BIBSYS endelig tilbakemelding på om kontroll av innbindingsinformasjon på ISBN fungerer tilfredsstillende i dag, eller om ytterlige endringer (fjerne kontrollen helt for kommando KORIG), er ønsket.

Gøril Hesstvedt
(leder, referansegruppen for samlinger)

Vedlegg til 8:00

Utgave- og opplagsproblematikk

Etter en del diskusjoner har BIBSYS nedfelt retningslinjer for når vi ikke skal lage ny post for et opplag med små endringer, se Hjelpemidler i BIBSYS-registrering, kap. 9 med tittel Katalogisering av nye opplag/opprett.

Vi har nå et eksempel der 2 poster har blitt koblet:

OBJEKTID: 990475239 Status: kat2

Organizing political institutions : essays for Johan P. Olsen / edited by Morten Egeberg and Per Lægred. - Oslo : Scandinavian University Press, 1999. - XI, 388 s.
ISBN 82-00-12960-8 (ib.)

Søk i BIBSYS ga 1 treff på OBJEKTID '990475239'
Totalt 25 eksemplarer.

og

OBJEKTID: 000283231 Status: kat2

Organizing political institutions : essays for Johan P. Olsen / edited by Morten Egeberg and Per Lægred. - Oslo : Scandinavian University Press, 2000. - XI, 388 s. : ill.

1. utg. 1999.

Utgitt i anledning Johan P. Olsens 60-årsdag 14. august 1999.

ISBN 82-00-45398-7 (h.)

Slik ser posten ut nå:

OBJEKTID: 990475239 Status: kat2

Organizing political institutions : essays for Johan P. Olsen / edited by Morten Egeberg and Per Lægred. - Oslo : Scandinavian University Press, c1999. - XI, 388 s. : ill.

Nytt oppl. 2000 med ISBN 82-00-453987.

ISBN 82-00-12960-8 (ib.), 82-00-45398-7 (h.)

Her har hver publikasjon kun 1 ISBN (ISBNNet er knyttet til innbindingen). Innholdet er ellers likt, hvis en ser bort fra innbindingen. Det har vært vanlig å se på nytt ISBN som ny utg. og dermed 2 poster (med unntak av der vi har hatt et feilaktig ISBN, jfr. kap. 9 i Hjelpemidler i BIBSYS-registrering). Spørsmålet er om ISBN lenger er et objektivt kriterium for å avgjøre om vi har en ny utgave eller ikke? Vi ber referansegruppen ta stilling til om slike tilfeller som det vist ovenfor skal ha en eller 2 poster i BIBSYS.

Med vennlig hilsen

Frank B. Haugen
Fagleder, NBR

Vedlegg til 9:00

Bør felt 008 \$a (fysisk form) være repeterbart?

Informasjonskodene i felt 008 har fått større anvendelsespotensiale nå som BIBSYS har gjort de tilgjengelige via avgrense-muligheten på Web og i Bibsøk.

I Bibsøk og i fritekstfelt i Bibsys på Web har vi dessuten mulighet til å kombinere felt for form med felt for avdeling og dermed få en oversikt over hva vår biblioteksavdeling har av forskjellige typer materiale.

Men trefflistene blir ofte ukomplette fordi felt 008 \$a Fysisk form ikke er repeterbart. For eksempel mangler stort sett kombidokumenter. Disse registreres som én felles, ulenket post når materialet har en felles emballasje (kfr. vedtak av 29/31.05.95, s. 82 i BIBSYS-vedtak ...).

Eksempler: Et kombidokument inneholder 2 optiske plater (CD-ROM), 1 lydplate + 3 hefter i eske. Her kan man ha behov for å registrere både kode **j** for datamedia og **e** for grammofonplate.

Boklig materiale har kode blank. Blank i 008 \$a betyr i praksis at delfeltet ikke lagres på posten. Derfor kan vi i dag teknisk sett gi et kombidokument med bok og lydkassetter i eske koden **f** i 008 \$a. Men når et kombidokument består av boklig materiale og én annen materialtype blir ofte ingen kode for fysisk form registrert selv om det er praktisk mulig. Grunnen er kanskje at man mener det er misvisende for beskrivelsen av dokumentet å bruke kode **g** for video når man ikke samtidig kan bruke kode blank for medfølgende hefte? Den samme problemstillingen gjelder for bøker med spesielle vedlegg.

Jeg mener at koder for fysisk form bør registreres også for kombidokumenter m.m. fordi beskrivelsen av dokumenter taes godt vare på i felt 300. Kombidokumenter får dessuten GMB.

Koder i 008 er anvendelige i søke/avgrensesammenheng. Når man leter etter dokumenttyper ved å avgrense eller søke på form/innhold, er man på jakt etter et utvalg av det **spesielle** i en mengde. Å søke på bøker er ikke særlig interessant i denne sammenhengen.

Forslag til vedtak:

Felt 008 \$a kan repeteres hvis den bibliografiske enheten består av flere materialtyper eller det av andre årsaker er nødvendig med flere fysiske beskrivelser. Kode for bøker registreres likevel ikke.

Formuleringen er delvis en kopi av teksten i NORMARC-formatet, sitat:

"007 FYSISK BESKRIVELSE AV DOKUMENTET (R)

...

Feltet kan repeteres dersom det er behov for det, f.eks. hvis den bibliografiske enheten består av flere materialtyper eller det av andre årsaker er nødvendig med flere fysiske beskrivelser."

Kfr. også BIBSYS-rapporten "Behandling av periodika i BIBSYS" hvor det i punkt 2.7, Koder for form og innhold, foreslås at behovet for flere nye koder for fysisk form og innhold utredes.

UB, Bergen
Sigrun Ask

Vedlegg til 10:00

Innhaldskodar i BIBSYS

Ved katalogkontoret på NB Rana har vi diskutert bruken av innhaldskodar (008 \$b) i BIBSYS. Vi ser at det no i alt er definert 10 innhaldskodar (i tillegg kjem kodar som berre Norsk bokfortegnelse skal bruke og kode for eksempelsamlinga). Av vedtaka går det fram at berre 6 av innhaldskodane er obligatoriske (vedtak av 7.-8-11.1991).

Følgjande kodar er obligatoriske:

- a aviser
- b bibliografier
- c kongresser, symposier
- h hovudoppgåver o.l.
- m musikalier
- t periodika

Følgjande kodar er ikkje obligatoriske:

- d dissertaser (doktorgradsavhandlingar)
- k kart, atlas
- l lydbøker
- n innspilt musikk

Vi synest det er litt underleg at ein innfører innhaldskodar, men at berre nokre av kodane er obligatoriske. Sannsynlegvis fører det til at ein del bibliotek let vera å bruke kodar. Vi har røynsler med at det i alle fall gjeld kode for doktorgradsavhandlingar. Innhaldskodane er nyttige, m.a. til å avgrense søk.

Vennleg helsing
Gunnar Hagen, NB Rana

Vedlegg til 11:00/A

Monoperi-ryddinger - fra monografi til periodikum eller vice versa

Med bakgrunn i en spesiell ryddesak som bibliotekene har fått beskjed om fra Monoperigruppa, vil jeg be om at referansegruppa diskuterer praksisen med **hva** som skal ryddes i basen.

Den aktuelle publikasjonen er 'Stortinget i navn og tall' med sine forløpere.
Stortinget 1895/97- av Vilhelm Haffner
Stortinget 1958/61- av Olaf Chr. Torp
Stortinget i navn og tall 1977/81- Olaf Chr. Torp
Stortinget i navn og tall 1997/01- utg. av Stortinget

Denne publikasjonen har vi ryddet fra peri til mono for de to midterste titlene, mens den løpende tittelen skal gå periodisk p.g.a. at den ikke har personlig forfatter lenger. Nå har vi fått beskjed om rydding av *første* tittel, fra peri til mono! (som er riktig nok i følge katalogreglene). Denne publikasjonen har gamle UBT helt tilbake til 1895(!) og den er registrert periodisk.

Dette er et ekstrem-eksempel, men vi får stadig vekk beskjed om rydding av avsluttede titler, dvs. tittelendringer.

Monoperi-ryddinger er meget arbeidskrevende, og hvor mye ressurser er det fornuftig å legge ned i rydding av "gamle" poster?

'Feilregistrering' (mono i stedet for peri og omvendt) på avsluttede titler, medfører riktignok en del støy ved søking i og med at du får klaff både på mono-postene og en peri-post, men faren for at nye bibliotek vil legge seg på disse 'gamle' postene vil være forsvinnende liten. Det finnes imidlertid en hel masse feil ved registrering av ny litteratur i databasen, og disse er det etter min oppfatning mye viktigere vi får en rask oppretting av. Jo lenger slike feilregistrerte poster ligger urettet i databasen, jo større er sjansen for at flere bibliotek kobler seg på postene før de blir rettet, og jo mere oppryddingsarbeid får vi.

Jeg finner det meningsløst å bruke knappe ressurser i bibliotekene på opprydding av avsluttede titler. For de gamle universitetsbibliotekene med en periodika-bestand fra meget langt tilbake vil dette by på en mye større arbeidsbelastning enn for nyere bibliotek som for eksempel NBR.

Det er meget viktig med en kvalitetssikring av databasen, og det er derfor et nødvendig og nyttig arbeid som blir utført av Monoperigruppa. Men hvilken praksis er det fornuftig å legge seg på? Det er vel også en etablert BIBSYS-praksis at man ikke går tilbake og retter i basen hvis man i ettertid endrer reglene. Dette medfører derfor at man aldri vil få en helt 'strøken' database.

Forslag:

Ved opprettinger fra mono til peri og vice versa, rettes bare løpende tittel.

Elsa Ytterland, UBiT

Vedlegg til 11:00/B

Status for monoperisaker

Mengden av saker som meldes til monoperigruppa avtar. Dette kan tolkes som om vi har kommet igjennom en grunnleggende rydding i basen, og at det er blitt en større forståelse for monoperisaker blant dem som katalogiserer.

Vi har allikevel fått inn en sak om å legge begrensninger på hva som skal ryddes i basen. Se eget vedlegg.

Vi har et vedtak fra 1996: 'Hovedregelen for publikasjoner med personlig forfatter som kommer i nye utgaver, er at de skal behandles som monografier hvor hver utgave katalogiseres for seg. Er det sterke grunner for å behandle noen av disse publikasjonene som periodika, kan dette gjøres etter vedtak i Referansegruppen for katalog'. Disse sakene behandles nå i bibliografisk gruppe.

Jeg har fått muntlig orientering om at vedtakene som kommer fra dagens bibliografiske gruppe avviker fra tidligere vedtak. Mens tidligere referansegrupper ofte så på det praktiske aspektet og gikk inn for periodisk behandling, vektlegger nåværende gruppe 'sterke grunner', og lander på monografisk behandling.

Referansegruppen bør diskutere hvilken linje vi skal legge oss på, slik at vi får en enhetlig praksis.

Det er kommet inn et forslag om å legge note på hefter som er lenket til periodikaposter etter flerbindsverk. Det refereres her i endret form:

Et av de største problemene ved rydding fra mono til peri er at det blir NYKTet til ikke-ryddete monografiposter når vi har valgt en peri-løsning. Hefter som er lenket til periposten er ikke relevant her, dette dreier seg om selvstendige monografiske poster.

Følgende tiltak kunne hjelpe: Bibliotekene oppfordres til å registrere note på monografiposter som skal bort: IKKE NYKT PÅ DENNE POSTEN - ER PERIODIKUM. Dersom posten blir lenket til periposten, fjernes denne noten samtidig som posten blir redigert.

Monoperigruppa går inn for dette. Referansegruppen bør vurdere saken og eventuelt se på spørsmålet om hvem som skal legge innen slik note.

Gøril Hesstvedt
(leder, referansegruppen for samlinger)

Vedlegg til 12:00

Spesialdatabaser i BIBSYS (oppfølging av sak på høstmøtet)

Med spesialdatabase menes en separat database som er en kopi av BIBSYS-systemet med samme databaseoppbygging og samme programsystem.

Dagens løsning:

En stor BIBSYS-database med bibliografiske data registrert i BIBSYS-Marcformat. Inneholder eksemplardata, dvs er en beholdningsdatabase.

For søking er det opprettet egne søkedatabaser mot denne basen (biblioteksbasen, tidsskriftbasen ...)

BIBSYS-databasen inneholder mange typer dokumenter: bøker, tidsskrifter, musikk, analytter, aviser, cd-rom osv. Men alt er registrert i samme Marc-format.

Spesialdatabaser:

Egen separat database. Samme programsystem som for BIBSYS-basen, dvs. samme Marc-format.

Vil ikke være koblet mot BIBSYS-basen.

Trenger ikke inneholde beholdningsdata.

Hvordan registrere nye typer dokumenter, samlinger?

Legge alt inn i BIBSYS-databasen:

- tilpasse Marc-formatet til disse nye dokument-typene?
- opprette flere søkedatabaser, både for de nye dataene og for den gamle basen (bok-base)

Opprette egne databaser og tilpasse Marc-formatet i disse databasene?

- innebærer at programsystemet må forholde seg til et nytt Marc-format

Opprette separate databaser og systemer utenfor BIBSYS-systemet?

Hva bør gjøres videre?

- Bibliotekene og BIBSYS må kartlegge behovet for å registrere nye dokumenttyper.
- Behovene for sluttbruker og bibliotekarene må kartlegges.
- Behovet for separate søkedatabaser må kartlegges.
- Fordeler og ulemper med å ha data i samme database eller i flere databaser må kartlegges
- Utvidelser av Marc-formatet, ikke minst sett opp mot FRBR-modellen kartlegges

Opprettelse av spesialdatabaser på kort sikt:

Brukes for å registrere data som ikke kan eller bør registreres i BIBSYS-basen

Må kunne registreres med eksisterende BIBSYS-Marc-format

Må ha allmen interesse

Skal ikke kobles mot BIBSYS-basen

Trenger ikke inneholde beholdningsdata

Rune Brandshaug, BIBSYS

2000-05-15

Vedlegg til 13:00 / A

Invertering av nummerbetegnelse - forslag til BIBSYS-vedtak

Saken gjelder hvorvidt vi skal invertere nummerbetegnelsen i 491 \$v ved katalogisering av flerbindsverk.

Bibsys har ikke noe vedtak/avvik i dag hvor de sier enten det ene eller det andre. Men i "Bibsys-marc på mange ark" (nettversj.) under marc-felt 491 \$v Volum er det et eks. "491 \$v 1. d. \$q 1 \$n 910434743" som antyder at Bibsys ikke ønsker å invertere.

Ved Depotbiblioteket har vi alltid pleid å invertere. Og vi har erfaring med at det gjøres litt forskjellig i basen. Grunnen til at vi har valgt å invertere er Inger Cathrine Spangens' "Kataloger og katalogisering : en innføring". - 2. utg. fra 1991 hvori der står, sitat s. 51 "Betegnelsen forkortes i tilfelle (kfr. B.9), og den settes alltid FORAN tallet..." (uthevelsen er Spangens' egen).

Vi diskuterte denne saken med Katvakt i fjor. Katvakt kontaktet da Spangen for å høre hennes oppfatning. Her er hennes svar. Sitat: "Det står nok ikke klart og tydelig noe sted. Men eksemplene i 1.6G1-1.6G3 viser invertering, likeså 13.2. Reglene i 1.6G1 sier at en skal bruke betegnelsen som står i dokumentet. Dette tolker jeg slik at en skal beholde det ordet (bind, volume, tome, nummer osv) som er brukt i dokumentet (ikke tilføy noe ord hvis det

mangler), men at det ikke er noe i veien for å invertere etter mønster av det som skrives i 12.3B1."

Vi synes det ser bedre ut i basen når det tillenkede heftet i flerbindsverk begynner med en stor bokstav. Overgangen mellom hovedpost og hefte blir tydeligere markert. Forslag til vedtak under 13.6 i "Bibsys-vedtak og -avvik fra Katalogiseringsregler":

"Ved lenking av bind i flerbindsverk skriver Bibsys alltid nummerbetegnelsen før selve nummeret i 491 \$v. Dersom nummeret står foran nummerbetegnelsen i publikasjonen, inverterer vi slik at nummerbetegnelsen kommer først. Nummerbetegnelsen skrives alltid med stor forbokstav."

Hilsen
Lars Skotnes
NB-Rana, Depotavd.

Vedlegg til 13:00 / B

Ikke-numeriske betegnelser i 491 \$v seriefeltet - forslag til BIBSYS-vedtak

Saken gjelder hva vi skal skrive i feltet for nummerering innen serien, 491 \$v. Vi har diskutert saken med Katvakt uten at vi ble enig. Det gjøres mye forskjellig i basen så vi synes det er på sin plass med et vedtak som kan klargjøre for alle og enhver hvordan det skal gjøres.

Nummerbetegnelsene i publikasjonen består ofte av mer enn bare et nummer. Det som oftest forekommer sammen med nummeret er et årstall. Men også årgangsbetegnelse, volumnr og lignende kan forekomme. Hva gjør vi med denne informasjonen? Kutter vi den bare ut, eller skal den være med?

AACRII 1.6G3 sier noe om betegnelser som ikke er et nummer. Men den sier ikke noe om hva vi gjør når slike betegnelser kommer i tillegg til nr. Vi foreslår derfor følgende vedtak under denne paragrafen:

"Betegnelser som ikke er et nummer og som står sammen med nr-betegnelsen i dokumentet tas med. Eks. på slike betegnelser er: Årstall, årgang, volum etc."

Vi mener at hvorvidt heftet har en fortløpende nummerering eller begynner på nytt hvert år ikke har noen betydning for hva vi skal stå i beskrivelsen.

En annen sak er at pr i dag er det lov å skrive kun 20 tegn i 491 \$v. Det kan i enkelte tilfeller bli for lite, men her kan vel Bibsys foreta en liten utvidelse?

Hilsen
Lars Skotnes
NB-Rana, Depotavd.

Vedlegg til 13:00 / C

År 2000 og problemer med sortering av serienummerering

Overgangen til et nytt millenium har medført problemer med sortering av enkelte nummererte institusjonsserier i BIBSYS. Årsaken til problemene er den praksis som opprinnelig var valgt for sortering av slike serier. SINTEF-rapportene eksemplifiserer problemet godt: Her er trefflisten for objektid. 960226311 sortert på stigende bindnummer:

- 1 . A200008: Spesifikasjon av AIS arbeidsrom / Brevik, Ole 2000
- 2 . A200009: Using UML for architectural design of S / Floch, Jacquiel 2000
- 3 . A200011: Writings in process knowledge managemen / Jørgensen, Håv 2000
- 4 . A200014: Støymålinger langs Gardermobanen : Ræli / Gjestland, Tru 2000
- 5 . A200015: Støymålinger langs Gardermobanen : Sked / Gjestland, Tru 2000
- 6 . A200016: Støymålinger langs Gardermobanen : Eids / Gjestland, Tru 2000
- 7 . A200017: Støymålinger langs Gardermobanen : Oslo / Gjestland, Tru 2000
- 8 . A200018: Støymålinger langs Gardermobanen : Ulle / Gjestland, Tru 2000
- 9 . A200019: Støymålinger langs Gardermobanen : Søru / Gjestland, Tru 2000
- 10 . A200020: Etterkontroll av Gardermobanen : støy o / Gjestland, Tru 2000
- 11 . A200021: Automatisk talegjenkjenning på norsk me / Harborg, Erik 2000
- 12 . A00002: Konsekvensutredning - E6 øst : Nidelv b / Berge, Truls 2000
- 13 . A00027: Flystøyberegninger for 2010 for Rygge s / Granøien, Idar 2000
- 14 . A96001: A framework for predictable transaction / Kim, Young-Kuk 1996
- 15 . A96002: Kontrollmåling av vegtrafikkstøy fra Rv / Newman, Michael 1996

Som vi ser er det valgt 2 forskjellige sorteringer i 491 \$q for denne serien for hefter nummerert i 2000. Dessuten vil de nyeste heftene bli sortert sist i trefflista ved sortering på fallende bindnummer, ikke først. Dette er et problem uavhengig av valgt sorteringsmåte i 491 \$q. Vi ber derfor referansegruppa ta stilling til hvordan vi skal sortere hefter nummerert i 2000 for slike serier og hva som kan gjøres for å få riktig sortering av trefflister.

Med vennlig hilsen
Frank B. Haugen
NBR

Vedlegg til 14:00 / A

Katalogisering av elektroniske tidsskrifter - bruk av notefelter

I kapittel 2.8 i rapporten 'Behandling av periodika i BIBSYS' foreslås følgende:

".. Det må lages retningslinjer for *når* fullstendig katalogisering (av elektroniske tidsskrifter) skal brukes, og når automatisk import er tilstrekkelig. Retningslinjene må også omfatte *hvordan* katalogiseringen skal skje, f.eks. bruk av notefelter. ..."

Det ser ut til at bibliotekene delvis har utformet sine egne retningslinjer for registrering av elektroniske tidsskrifter, spesielt bruken av noter. En del av de notene som registreres virker unødvendige, og kan lett forvirre brukeren. Det er til nå et begrenset antall bibliotek som har registrert elektroniske tidsskrifter i BIBSYS, men antallet vokser forholdsvis raskt. Det haster derfor med å få klarlagt hvilke retningslinjer BIBSYS skal ha på dette området.

Det regelverket vi har å forholde oss til er kapittel 9 i Katalogiseringsregler - Maskinlesbare filer. Kapittel 9 omfatter hovedsakelig 'off-line' elektroniske medier som disketter og CD-ROM, og er ikke tilpasset internett-dokumenter og elektroniske tidsskrifter. Derfor må vi nok i stor grad utforme slike retningslinjer på egen hånd, med utgangspunkt i våre brukeres behov. Vi er klar over at dette da vil bli avvik til Katalogiseringsregler, men vi mener at disse avvikene er nødvendige.

Vi har gjennomgått kapittel 9 i Katalogiseringsregler, hovedsakelig 9.7 som omhandler felt for noter, og vi har sett på 'Cataloging internet resources' av Nancy B. Olson. Vi tror det er viktig å skille mellom noter som skal vises for publikum, og noter som bare har interesse for bibliotekpersonalet. Her kan MARC-felt 599 utnyttes, siden dette notefeltet ikke er synlig i WebSøk. Dermed kan visse typer opplysninger skjules for publikum, for å unngå unødvendig og forvirrende informasjon.

Forslaget i dette notatet er stort sett identisk med arbeidsgruppen for elektroniske tidsskrifter sine synspunkter i deres kommentarer til tidsskrift-rapporten. Vi har likevel laget dette notatet for å formulere et mer konkret forslag, som kan være bedre egnet som diskusjonsgrunnlag for referansegruppen.

- **9.7B1 Dokumentets art eller ramme og systemkrav:**

Eksempler:

Elektronisk tidsskrift

Systemkrav: PC; tilgang til internett; HTML-browser

Online tilgang via internett.

At tidsskriftet er elektronisk og online går fram av generell materialbetegnelse 'maskinlesbar fil', i tillegg til at posten viser en klikkbar URL. Da sier det seg selv at det som trengs for å få fram dokumentet, er en PC med tilgang til internett. At det er online tilgang via internett går også fram av at det er en klikkbar URL.

Forslag: Notene brukes ikke på elektroniske tidsskrifter.

- **9.7B2 Språk og skriftsystem:**

Eksempel: *På norsk.*

Noten skal ifølge reglene bare brukes hvis språket ikke fremgår av resten av beskrivelsen. Siden språkkoder er obligatorisk i BIBSYS, er det dublering av data å angi språk i notefeltet i tillegg. Slike noter brukes heller ikke på andre dokumenter i BIBSYS, f.eks. bøker.

Forslag: Notene brukes ikke.

- **9.7B3 Kilde for hovedtittelen:**

Eksempel: *Tittel fra tittelskjernbilde.*

I kapittel 9 er dette angitt som en obligatorisk note. Siden tittelskjernbildet nesten alltid er hovedkilden, burde det være unødvendig å ha med en note om dette. Hvis tittelen derimot *ikke* er hentet fra tittelskjernbildet, bør kilde for hovedtittelen angis? (her er vi usikre).

Vi mener at disse opplysningene isteden bør utvides til en generell note om kilde for beskrivelsen, med angivelse av dato. F eks:

Kilde: ABIs hjemmeside 08.05.2000 ; tittel fra skjermbildet.

Vi er usikre på om kilde-noten bør registreres i 599-feltet. Har publikum interesse av disse opplysningene?

Forslag: Note om kilde (dato) for beskrivelsen tas med, og registreres i 599-feltet?

- **9.7B16 Andre materialtyper som foreligger:**

Note: *Finnes også i trykt form.*

Når felt 776 blir innført, vil denne noten genereres automatisk, samtidig som det lenkes direkte til den trykte utgaven.

Forslag: Notene brukes inntil felt 776 er innført.

En tilsvarende note bør også finnes på posten for trykt utgave (med tilsvarende forslag som ovenfor):

Note: *Finnes også online*

Når felt 776 blir innført, vil denne noten genereres automatisk, samtidig som det lenkes direkte til den trykte utgaven.

Forslag: Notene brukes inntil felt 776 er innført.

Hvis tittelen på den trykte utgaven av tidsskriftet er forskjellig fra online-utgaven, tar enkelte biblioteker med en note om dette, i tillegg til en bi-innførsel på denne tittelen. (Eksempel: Ebsco journal / Ebsco journal online)

Note: *Trykt utgave med tittel: Ebsco journal*

+ *740 \$a Ebsco journal*

Forslag: Inntil felt 776 er innført, tar vi med note om tittel på trykt utgave som avviker fra online-utgaven. (Skal 740 på trykt utgaves tittel tas med i tillegg?)

- **9.7B20 Bruksinnskrenkninger (adgangsbegrensning)**

Eksempler:

Tilgang begrenset via abonnenter; via internett (World Wide Web)

Tilgang via Internett (World Wide Web)

BIBSYS har planer om å gjøre skillet mellom gratis og adgangsbegrensede elektroniske tidsskrifter tydeligere. Det er foreløpig ikke avklart hvordan dette skal gjøres, men vi ser ingen grunn til at denne noten vil være nødvendig i framtida.

Forslag: Disse notene brukes ikke.

For de øvrige note-paragrafene i kapittel 9, følges i hovedsak generelle regler for noter.

Vi foreslår at disse retningslinjene foreløpig tas med som et kapittel i 'Hjelpemider i BIBSYS-registrering'. De kan kanskje senere inngå i en mer detaljert veiledning for registrering av nettdokumenter/elektroniske tidsskrifter i BIBSYS.

Vennlig hilsen

BIBSYS v/ Ella Leth-Olsen, Ingrid Mogset og Edmund Olsen